

Urejuje:

J a k o b D i m n i k,
učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani.

Št. 8. Ljubljana, 16. mal. travna 1896. XXXVI. leto.

Vsebina: Vabilo k občnemu zboru „Pedagogiškega društva“ v Ljubljani. — J. Likar: Henrik Pestalozzi. — Fr. Orožen: Ustavoznanstvo. — J. Ravnikar: Martin in Jera. — Drd. Iv. Borštnik. K šolski higijeni. — E. Gangl: Narodopisna češko-slovanska razstava v Pragi l. 1895. — Književnost. — Naši dopisi. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

VABILO k občnemu zboru

„Pedagogiškega društva“,

ki bode

na binkoštni torek dné 26. vel. travna 1896. l. ob 9. uri
dopoludne v Ljubljani v mestni dvorani

po sledečem vspredu:

1. Nagovor predsednikov. — 2. Poročilo o društvenem delovanji. — 3. Pregled letnega računa in volitev 3 pregledovalcev računa. — 4. Preosnova društvenih pravil in društvenega delovanja. — 5. Volitev odbora. — 6. Posamezni nasveti, ki pa naj se poprej naznanijo predsedniku.

NB. Želeti bi bilo, da se z zborovanjem združi kakšna primerna pedagogiško-didaktiška razprava, zato naj se blagoizvolijo taki predmeti z dotičnimi tezami prej ko mogoče naznaniti predsedniku, da se eventualno postavijo na dnevni red in pravočasno razglasé.

Vse natančnejše se razglasi prihodnjič!

Predsednik.

Častiti tovariši in cenjene tovarišice! Na mnogostransko željo in zahtevanje se s tem sklicuje letošnji občni zbor „Pedagogijskega društva“ na binkoštni torek v Ljubljano, da se tako dá vsemu učiteljstvu prilika, izjaviti svoje mnenje o prepotrebni preosnovi pedagogijskega društva. Pri tem zboru naj pokaže učiteljstvo, da mu je v resnici za vsestranski razvoj „Pedagogijskega društva“, da vé ceniti njegove namene in mu hoče podati trdno podlago za uspešno razvijanje.

Mnogo duševnega dela je pri nas še izvršiti. Duševne pedagogijske izomike nam je čedalje bolj treba, ako hočemo zadostovati vsakojakim vzgojnim in poučnim terjatvam in duševno tekmovati z drugimi stanovi. Ob enem smemo le na podlagi te duševne izomike upati izboljšanja tudi materialnega stanja.

Zato pa je treba preosnovati „Pedagogijsko društvo“ tako, da bode v resnici ognjišče vsemu duševnemu pedagogiskemu delovanju vseh učiteljev na višjih in nižjih šolah. „Pedagogijsko društvo“ naj vpliva ob enem na vse reformatorične težnje na šolskem polji. Vsak učitelj in vsaka učiteljica višjih in nižjih šol si šteje v prvo svojo dolžnost in čast, postati in biti ud tega društva.

Najlepša prilika se Vam torej ponuja na letošnji binkoštni torek, da z vsestransko vdeležbo pri občnem zboru pokažete to svoje zanimanje za stanovsko duševno izomiko in za nadaljno krepko razvijanje „Pedagogijskega društva“.

Zato se nadejamo, da se snide naše učiteljstvo ta dan od blizu in daleč v Ljubljani in v polnem številu pristopi „Pedagogiskemu društvu.“

Henrik Pestalozzi.

Govoril pri „večeru“ Slov. učit. društva, dne 4. sušca

J. Likar.

(Dalje.)

Pestalozzi je postal poljedelec. Nakupil si je s pomočjo neke kupčijske hiše potrebnega sveta in sezidal si novo lepo hišo, katero je imenoval „Novi dvor“ (Neuhof).

Kakor je bilo pričakovati, tako se je tudi zgodilo. Pestalozzi ni bil ustvarjen za poljedelca; kmetoval je slabo, gospodaril še slabše; vse je šlo rakovo pot. Za to se ni veliko brigal; vse njegovo mišljenje se je sukalo le okoli sreče naroda.

V zimi leta 1770—71. nastala je v njega okolici strašna lakota in draginja. Ljudje so kar trumoma zapuščali svoja selišča ter beračili od hiše do hiše.

Dohajali so tudi na „Novi dvor“ in Pestalozzi jim je dajal, kar je imel; mnogokrat samo otrobov, ker družega ni imel.

Oblastnije so stradajočim tudi pomagale z različnimi podporami, a Pestalozziju, kateri je motril vse, kar se je tikalo naroda, to ni bilo všeč. Uvidel je, da se zló s tem le množi, da se jemlje s podporami ljudstvu le pogum, da se ga s tem podpira v njega letargiji in malomarnosti, da se ljudstvo pri tem le navadi življenju brez dela in pa beračenju. Spoznal je, da je treba ljudstvu drugače pomoči, da je treba vzbuditi vse človeške sile, katere se v vsakomur nahajajo ter vsposobiti narod, da si vé sam pomagati, sam pridobiti na kak način potrebnih pripomočkov za življenje, ako mu tudi zemlja za jedno leto odpove živež.

Te svoje ideje je hotel dejanski pokazati. Nabral si je otrok, vsprejel jih v svoj „Novi dvor“ in tu učil različnega dela, med delom pa jih je poučeval v branji, pisanji in računjanji.

Ta ideja ni bila slaba. To so sprevideli tudi drugi ter so podpirali z denarjem Pestalozzijevo podjetje. Le žalibog, da Pestalozzi ni bil sposoben dejanski izvršiti svojih namenov. Poučeval jih je dela, katerih sam ni dobro umel, izvršeno blago je prodajal, da bi nakupoval iz skupljenega denarja potrebno hrano, a se ni razumel na kupčijo. Vse je šlo rakovo pot, Pestalozzi se je še bolj zadolžil, kakor je bil že zadolžen, njegova žena je morala celo svojo doto zastaviti, katero je imela dobiti še od doma; prišel je popolnoma na beraško palico; mnogokrat nista s ženo imela družega za hrano, kakor kruh in vodo. V tej bedi zapustil ga je ves svet; prijatelji so se mu izogibali, drugi so se mu posmehovali in nekateri so trdili, da bode umrl v bolnišnici ali celo v norišnici. In ni manjkalo veliko do tega; Pestalozzi je bil blizu obupa.

Vendar je pa srečno prestal te žalostne dni. Jediní prijatelj (Iselin), katerega je še imel, pripravil ga je na misel, da bi jel pisateljati. Pestalozzi poskuša; hoče napisati povest in ne vede in nehote vplete v povest svoje ideje, katere so mu polnile srce, ideje o domači vzgoji na podlagi katere jedino je možno osrečiti narod. Nastala je knjiga „Lienhard und Gertrud“. S to izbornó knjigo zaslóvelo je zopet Pestalozzijevo ime ne samo v njega ožjej domovini ampak tudi izven taiste.

„Ich will die Erziehung des Volkes in die Hand der Mütter legen“ to je bil njegov princip, in drugi nič manj važen pa za taiste čase nov je bil: „Pouk bodi nazoren.“

Osemnajst let je Pestalozzi pisateljaval; dosegel je že svoje 52. leto, doživel marsikatero prevaro, izgubil morebiti mnogo iluzij, a izgubil ni iz svojega srca, one vse premagujoče ljubezni do svojega naroda, temveč še bolj je hrepenel po prilikah, služiti svojemu ljud-

stvu, delovati za njega blagor in srečo. Iskal je priložnosti in pripomočkov do izvršitve svojih naklepov in po dolgem premišljevanji in dolgem prevdarku, v zreli starosti, potem ko je opustil že duhovniški stan, ko je opustil študije prava, ko je toliko let kmetoval, osemnajst let pisateljaval, prišel je do prepričanja, da zamore jedino **učitelj** delovati v blagor in srečo naroda in izustil je v 52. letu svojega življenja pomenljive besede: „Ich will Schulmeister werden“.

Gospôda, to je dokaz moje prejšnje trditve: „Kedor hoče biti pravi osrečevatelj naroda, ta postani učitelj.“

Pestalozzi je postal, kar je hotel postati. Užival je veselje učiteljskega stanu, a užival je v večjej meri njega britkosti. V vsakem slučaju je pa pričal in potrjeval mojo drugo trditev, da resnično ljubi narod svoj, kedor je iz poklica učitelj.

V kantonu „Unterwaldnu“ uprli so se ljudje, priseči na novo konstitucijo, katero je hotel Napoleon v Švici vpeljati. Zato so pridrli Francozje v deželo, požgali mnogo vasi in pobili mnogo ljudij. Veliko otrok je ostalo osirotelih, mnogo brez domovja. Zato je vlada poslala Pestalozzija v Štanc, da je tam osnoval zavod po svojih nazorih. Pestalozzi je bil vesel, da je prišel do svojega tolikanj zaželenega cilja. Popolnoma se je posvetil svojej sveti nalogi. Kmalo je imel dovelj otrok okoli sebe. Da si so bili raztrgani, nesnažni, polni golazni, se jih Pestalozzi vendar ni ustrašil. On jih je snažil, napravljaj jim novo obleko, čedil jim glave nadležnih parasitov, ž njimi jedel, ž njimi spal. Prestajal je zlahka vso nehvaležnost ljudstva, s katero mu je taisto vračalo njega dobrote. Mnogo otrok mu je ušlo iz zavoda, kakor hitro jim je napravil novo obleko. A zato ni črtil dece, ni črtil starišev, kateri so povzročevali take bege.

Ustavoznanstvo.

(Spisal **Fr. Orožen.**)

E.

Od pragmatične sankcije do Franc Jožefa I.

(1713—2. grudna 1848).

4. Ferdinand I. (1835.—2. grudna l. 1848.).

(Dalje.)

Med avstrijskimi Nemci je bilo do te dobe bolj mirno, niso se še dosti brigali za ustavno gibanje. Pač so se že prej začeli neavstrijski Nemci potegovati za svobodno ustavo, a avstrijski Nemci so se razmerno malo zanimali za svoje sonarodnjake na Nem-

škem. Za „nemško zavezo“ so malo marali, sploh je bila med njimi narodna zavest še malo razvita. V tem času pa se je poostrilo narodno nasprotstvo med Slovani, Madjari in Nemci in sicer sprva le na slovstvenem polju, a bilo je povoda dovolj za mnogovrstne prepire. Politična podlaga naši državi je še vedno tista bila, ker je Metternich pazil na to, da je v državnem življenju ostalo vse pri starem.

Na Italijanskem je Avstrija uvela konservativno vlado v Lombardiji in na Beneškem ter zatirala narodno gibanje. Metternich je odpravil vse prejšnje naredbe, katere so se opirale na narodno samoupravo. V tem smislu je skušal tudi vplivati v drugih italijanskih državah, kar se mu pa je le deloma posrečilo.

Po Napoleonovih vojskah je Avstrija mnogo let uživala zaželjeni mir. Ljudstvo je hrepenelo po izobraženju ter rado prebiral po vladi prepovedane knjige. Cenzura in policija sta pospešili tihotapstvo s prepovedanimi spisi, vlada sama pa je večkrat zagovarjala svoje naredbe v prepovedanih časopisih, ker je bila prepričana, da bode ljudstvo največ verjelo takim časopisom. Sicer pa je bila tedanja vlada v hudem nasprotju z nazori vedno večjega števila omikanih ljudi. Tako je bilo tudi v sedanjih avstrijskih deželah mnogo gradiva za silno prekucijo. Birokratične državne naredbe so bile po mnenju večšakov, n. pr. grofa Hartiga, popolnoma nezadostne.

Schuselka je vzbujal občno pozornost s svojimi spisi, katere so omikani ljudje kaj radi prebirali. Pl. Andrian pravi v knjigi „Österreich und dessen Zukunft“ med drugim: „Trideset let ne more več tako ostati, kakor je sedaj v Avstriji. To prepričanje imajo vladajoči in podložniki; že samo to dejstvo more povzročiti prevrat, ki se mora v kratkem izvršiti.“

Ko so došla prva poročila o francoski februarški revoluciji l. 1848., izgubila je državna konferenca na Dunaju svojo prejšnjo odločnost in ni bila več jedina o nadaljnjih korakih. V Avstriji se je malone hkratu v vseh deželah začel prevrat. Ljudstvo se je najbolj balo denarnega poloma ter jemalo denar iz hranilnic. V ogerskem deželnem zboru je že 3. sušca zahteval Košut posebne svoboščine za Ogersko in ustavo za ostalo Avstrijo. V Pragi je sklicalo dné 11. sušca češko društvo Repeal meščanski shod v Vaclovih kopelih, da se odpravi tlaka, združi Češka z Moravsko in Šlezijo gledé na ustavo in upravo, in se uvede češki jezik v šolah in uradih. Na Dunaju pa so najprvo prosili knjigarji, da se opusti cenzura, 6. sušca pa je dolenjeavstrijska obrtna družba sklenila adresso in izražala svoje težnje. Potem je zahtevalo „pravoslovno-politično društvo“ ustavo po francoskem izgledu, vseučiliščniki pa so se potegovali za versko, naučno, tiskovno in govorniško svobodo. V dolenjeavstrijskem dežel-

nem zboru se je potegovala liberalna stranka pod Šmerlingovim vodstvom za potrebne reforme.

Dné 13. sušca l. 1848. so se zbrali dolenjeavstrijski deželni stanovi v deželni hiši v posvetovanje. Na dvorišču deželne hiše pa se je zbralo mnogo ljudstva, ki je tam razsajalo, udrlo v zbornico in prisililo stanove, da so šli k cesarju, kjer pa niso dosegli svojega namena. Nadvojvoda Albreht je prišel z vojaki in razgnal s silo uporno množico, od katere je bilo 6 oseb ustreljenih navzlic temu, da so vojaki visoko merili. Te osebe so takozvane žrtve marčne revolucije. Ljudstvo je burno zahtevalo, da se odslovita Metternich in Sedlnicky. Metternich se je mislil obdržati s tem, da je dovolil tiskovni zakon, a je moral vendar odstopiti. Pobegnil je s Sedlnickyjem z Dunaja, a tudi nadvojvoda Albreht je odišel. Metternich je živel nekaj časa v Londonu, potem pa na Dunaju, kjer je umrl l. 1859. šest in osemdeset let star. Cesar je dovolil ustanovitev narodne straže in tiskovno svobodo in v lastnoročnem pismu z dné 15. sušca obljubil ustavo.

Cesar je sestavil novo ministerstvo. Prvi odgovorni minister je postal grof Kolovrat, baron Pillersdorf je prevzel ministerstvo notranjih zadev. Po Kolovratovem odstopu je bil ministerski predsednik grof Ficquelmont, vojni minister Peter Zanini, naučni minister baron Sommaruga. Ficquelmont se ni dolgo obdržal, in Pillersdorf je prevzel ministersko predsedstvo.

(Dalje prih.)

Martin in Jera.

(J. Ravnikar.)

Peto poglavje.

Zasačili so jastreba.

Pred tem časom pride predstojnik na mesto, kjer se bode zidala cerkev. Prišlo je tudi veliko ljudi iz vasi, da vidijo svojega dobrega glavarja.

„Mari nimate doma nobenega dela, ali je danes praznik, da tako postopate in pasete lenobo“, zadere se starešina na nekatere vaščane, ki so mu bili bližje, kajti gledal je vedno, da nikdo ne čuje, kake ukaze dobiva od predstojnika.

Toda predstojnik to opazi in reče glasno: „Starešina, jaz to uprav želim, da ljudstvo ostane tukaj ter tudi čuje, kako cerkev mislim zgraditi; čemu gonite ljudi od tod?“

Malo je manjkalo, da Stiskač ni poljubil zemlje, tako globoko se je priklonil, ter kliče: „Hej, ljudje, vrnite se, gospod predstojnik želi, da ostanete tukaj“.

Predstojnik: „Ste li videli proračun o zidanji cerkve?“

Starešina: Sem, milostivi gospod!

Predstojnik: Kako mislite, bode li Martin zamogel s temi troški izvršiti zidanje dobro in trpežno?

„Da, milostivi gospod! odgovori starešina glasno, a takoj dodene natihoma: „Mislim, da zamore to delo še nekoliko ceneje prevzeti, ker stanuje v vasi.“

Predstojnik odgovori s krepkim glasom: Kolikor je zahteval Loverk iz Mačkovca, toliko naj se plača tudi Martinu. Pokličite ga semkaj, vi pa skrbite za to, da dobi vse iz gozda in skladišča (magazina), kakor je bilo sklenjeno pri seji občinskega odbora.

Nekaj časa popred, predno je prišel predstojnik v vas, bil je Martin odišel v gornji kraj vasi, zato sklene Jera sama iti z občinskim slugo h predstojniku, da mu razodene svojo skrb in svoj strah.

Ko starešina zagleda namesto Martina Jero, prebledi in smrtni pot ga obide. To opazi predstojnik, ter ga vpraša: „Kaj vam je, za Boga — starešina?“ „Nič, nič, milostivi gospod; pretečeno noč nisem dobro spal, zato me boli glava.“

„Vidi se to vam na obrazu, reče predstojnik ter ga pogleda ostro v rudeče oči. Na to se obrne k Jeri, pozdravi jo prijazno in reče: „Zakaj ni tvojega moža doma? Sicer pa je vse jedno, samo povedati mu moraš, da pride k meni. Jaz sem mu namenil delo pri zidanji cerkve.“

Jera obstane nekaj časa kakor okamenela, ter ni mogla pred tolikimi ljudmi skoraj besedice izustiti.

Predstojnik: Zakaj ne govoriš, Jera? Jaz oddam delo tvojemu možu pod istimi umeti, kakor bi bil prevzel zidar Loverk. Jera, to bi te moralo veseliti!

Jera se odahne ter reče predstojniku: „Milostivi gospod, samo da ne bi bila gostilnica tako blizu.“

Vsi ljudje zaženo strašen krohot, a ker je večina hotela pred Stiskačem smeh prikriti, obrnejo se uprav proti predstojniku.

Starešina, videč, da je predstojnik vse to opazil, začne od togote griziti ustnice in pravi Jeri: „Kaj imaš proti moji gostilnici?“

Predstojnik prestriže Stiskaču besedo, vprašaje ga: „Mari se to vas tiče, starešina? Čemu ste se takoj mešali v govor?“ Na to se obrne k Jeri in pravi: „Kaj je s tvojim strahom? Zakaj je gostilnica preblizu cerkve?“

Jera: Mož moj, milostivi gospod, da se lahko zapeljati, pa bode po dnevi delal tako blizu gostilnice, o Bog! o Bog! bojim se, da se ne bode mogel zdrževati.

Predstojnik: Ali zakaj bi se ne mogel ogibati gostilnice, ki mu je tako nevarna?

Jera: Milostivi gospod: Pri težkem delu ima človek navadno večjo žejo; a če ima poleg tega še vedno pred očmi pijano druhal, ki ga napeljuje s prijaznostjo, z zasramovanjem, „likofi“ itd., kako je tedaj mogoče, da bi človek ostal mož beseda. Če pa napravi še tako mali dolg, navezan je že — na gostilnico. Dragi gospod, če bi vedeli, kako jedna sama noč v tacih hišah uboge ljudi veže, da jim pozneje skoraj ni mogoče izmotati se iz njih; zato je pač jasno, od kod izvira moja bojazen, da je gostilnica preblizu.

Predstojnik: Vse to poznam prav dobro, moja Jera — ter se mi uprav gnusi vse, kar si mi pravila včeraj; zdaj pak pokažem očitno pred tvojimi očmi in pred ostalim narodom, da se sirote ne smejo tlačiti in odirati.

Obrne se takoj proti starešini, pogledavši ga od nog do glave ter ga vpraša resno:

„Starešina! Je li res, da se v vaši hiši ubožci tlačijo, varajo in zapeljujejo?“

Ves zbehan in bled kot stena odgovori Stiskač:

„V svojem življenji, milostivi gospod, ni se mi dogodilo kaj takega; odkar živim in odkar sem starešina“ — nadaljuje, brisaje si znoj na čelu — pokašljevajoč in jecljajoč: „oh! to je grozno! — —“

Predstojnik: Vi ste nemirni! Vprašanje je kratko. Mari je resnica, da vničujete in tlačite siromake, ter jih zapeljujete s svojo gostilnico, daj jim propada gospodarstvo?

Starešina: To ni res, milostivi gospod! To imam za plačilo, da sem potepuhom pomagal. Oh, zakaj nisem mislil že popred na to? Namesto poplačila imam pa tako zahvalo.

Predstojnik: Ne skrbite za plačilo; zdaj je le vprašanje, če se ta žena laže?

Starešina: Gotovo, milostivi gospod! To dokažem s tisoč pričami.

Predstojnik: Temu zadostuje navaden dokaz, starešina! Toda pazite, kajti včeraj ste rekli, da je Jera poštena, tiha in delavna žena ter nikakšna klepetulja.

„Ne vem, jaz — — — jaz — — — se spominjam — — — vi ste me — — — jaz sem jo — — — jaz sem jo — — — za tako držal“, pravi zasopljeni starešina.

Predstojnik: Vi, starešina, ste tako vpehani, da se ne more zdaj z vami govoriti. Najboljše je, ako se o tem prepričam sam tukaj pri vaših sosedih. — In takoj se obrne k nekaterim starejšim vaščanom, ki so stali blizu ter poslušali mirno in pozorno gornji razgovor, in jih popraša: „Ali je resnica, dragi sosedje, da se v vaši gostilnici zapeljujejo ljudje na slabo in da s tem propada njih gospodarstvo?“ Vaščani se spogledujejo med seboj — ali ne upajo govoriti. Toda

Za telesno vzgojo čeških otrok je kar najbolje skrbjeno. Nikjer drugod ni takó, kakor na Češkem, razvito telovadstvo, katero goji češko Sokolstvo. Praški učitelji n. pr. so malone vsi člani praškega Sokola, umevno je torej, da najpazneje skrbé za telesno vzgojo svojih otrok. V razstavi sem videl mnogo telovadnega orodja, ki se uporablja pri telovadbi v ljudski šoli in katero je tudi pri nas večinoma znano: poleg tega sem videl mnogo fotografij, ki kažejo proste, redne in vaje na orodji ter razne igre, katere izvajajo dečki in deklice. Te slike so bile doposlane od vseh strani. Razvidno je iz povedanega, da z največjo paznostjo skrbi češka šola, da si ohrani otrok zdravega duha v zdravem telesu.

Ko ostavi šolo in v počitkih uživa prosti svoj čas, ne zapravlja ga češki otrok s pohajkovanjem in z brezdcljem, nego ima mnogo pripomočkov, da ne trati prostega časa. V šoli se je učil pametnih in zdravih iger, ne manjka mu pripravnih igrač; ob katerih poje narodno in umetno pesem, a vsekakor morebiti po stokrat na dan svojo himno: Kde domov mŕj! — Svoja gledališča ima, ki so takšna kot naša, samo sto in večkrat manjša. Popirnate igralce in igralke premika z vrstico — sam govori in deluje prav dramatiški to, kar je čital, kar je čul o slavnih domačih junakih. A tudi mladinska knjiga mu ponuja obilo spisov v dramatiški obliki. Poleg teh ima obilico pesmij, povestij, životopisov, opisov — kratko: češka mladina ima bogato zalogo izvirnih knjig.

Učni predmeti ljudske in meščanske šole so isti, kakor pri nas. Za nazorni nauk ima češko učiteljsvo mnogo pripomočkov, saj so malone vsi taki pripomočki pri nas iz tvornic čeških založnikov. Videl sem tamkaj skrbno opravljeno kuhinjo, lepo izdelane božične jaslice, popolnoma urejeno sobo-spalnico, otroški vrtec, kakó stoji vrtnarica v sredi in okrog nje se vrté otroci v širokem krogu. Lepo je tudi sestavljena otroška bolnica: jedni bolnički leže v posteljah, drugi sede po tleh in se igrajo, tretji slone v naročjih svojih čuvajk. Po vrsti drug za drugim so zastopani razni stanovi: poleg vojaka stoji dimnikar, tkalec, kovač, mesar, mizar, gospod, berač itd. Razstavljena je bila tudi popolna šolska soba z vso opravo, z učenkami in z učiteljico pred šolsko tablo. Ob steni se je vila cela železnica, pod njo je bilo veliko mesto: cerkve, hiše, med njimi ulice, reka, čez njo most, jezero, v njem čolni in ladje. Po popirnatih ulicah popirnatega mesta pa so se izprehajali popirnatí meščanje. V kotu je stal skrbno izdelan model šolskega poslopja s šolskim vrtom okolo dvorišča, s telovadnico in z odprtim igriščem. Šola je imela napis: Vzorna školá — budoucnost' naroda. — Oživiljene je videl pred seboj obiskovalec razne pravljice in pripovedke. Zapomnil sem si Rdečo Kapico ter Janka in Nežico. Prva nam kaže ravno oni prizor, ko jo sreča volk v temnem gozdu,

ko je na potu k svoji babici. Janko in Nežica pa stojita pred vabljivo hišo, ki jo krijejo sladke preste in druge slaščice, izza vrat pa kuka grdi obraz grde čarovnice. Rekel bi: tu se najde vse, kar učiteljevo srce poželi. Če še pripomnim, da je največ teh predmetov izdelalo učiteljstvo samo, pritrdil bo mi vsak, da reš stori češki učitelj več, kakor mu predpisuje in ukazuje zakon.

Takisto so bili razstavljeni izdelki šolskih otrok iz vseh predmetov od najgrših do najlepših. Videl sem poččkane pisanke, računske zvezke in risanke prav na javnem mestu razgrnjene! Srce se mi je nekako zadovoljno zasmijalo, ko sem se prepričal, da nimamo samo po naših šolah takih mojstrov-skaz. Nekoliko egoistiško čustvo, a vender na pravem mestu. Začuden sem pa tudi obstal ob skrbno, čisto in krasno pisanih nalogah in risanih zvezkih, o katerih bi prej mislil, da jih je izgotovil več mojster, nego preprosti učenec ljudske in meščanske šole. Sosebno risanje se odlikuje. Učitelj Josef Nedvidek je imel kar svoj oddelek za risanje brez stigem, kakor je on poučuje od najnižje do najvišje stopinje. Temu se vredno pridružuje lepopisje, katerega vrla gojiteljica je učiteljica Julija Pohlova, odlikovana z zlatim zaslužnim križem. Od najpreprostejših pisnih vaj do krasno z barvami in po motivih narodne ornamentike izvedenega napisa „Zlata matka Praha“ — vse je lepo, čisto, fino, da sem moral kar v duhu častitati vrlim učiteljem in učiteljicam, ki se morejo ponašati s tolikimi učnimi uspehi. Tudi v drugih predmetih, sosebno v učenem jeziku, ima češka šola jednake zaključke. Jeden primer! Mengiški nadučitelj, g. L. Letnar je na razstavi prepisal nalogo, katero mi je blagovoljno za to poročilo prepustil. Spisna naloga je, in spisala jo je učenka I. razreda meščanske šole dne 9. grudna (letnice ne vem). Čujmo to krasno delo vzorne češke deklice!

Zakaj ljubim češki rod?

Ljubim češki rod, ker je kri, pretakajoča se po mojem telesu, češka. Roditelji moji so mi čestokrat dokazovali, da sem Čehinja. Moji sorodniki, dobre prijateljice in družnice so češkega rodu. Zemlja češka krije kosti teh, na katere spomin nam je svet. Rod, jezik in knjige, katere povzdigajo mojega duha — vse to je češko. Mogočni narod, kateremu sem član, krasna priroda, katera me obdaja in vse, kar vidim, kar ljubim, kar uklepa mojo pozornost, kjer se radujem — to je češko. Ljubim češki svet, ker je moja domovina!

Jenovefa Lidicka.

O, takega učenca bi človek kar objel in se od njega učil ljubiti svojo domovino!

(Konec prih.)

Književnost.

Knjižnice za mladino je izšel 15. snopič z naslovom „Zeleni listi“. Kratke pripovedi za otroke, stare 6 do 10 let. Po Francu Wiedemanu poslovenil Anton Brezovnik, učitelj v Vojniku. Obsega 24 zelo ljubkih, zanimivih, kratkočasnih in ob enem za mladino poučljivih povestic. Prepričani smo, da bo de mladina izmed vseh do sedaj izšlih snopičev ta snopič najraje čitala in imela tudi največ koristi od njega, kajti iz vsake povestice veje lep nauk, katerega se bo de mladina nehoté poprijela. — G. založnik toži, da se za letošnje leto ni še oglasilo niti 400 naročnikov! Čudno! To je dokaz, da ne stori vsak učitelj gledé na razširjenje „Knj. za ml.“ svoje dolžnosti. Ko bi se zavezal vsak učitelj, pridobiti temu za naš ljubi narod toli važnemu podjetju, na leto vsaj dva naročnika, gotovo bi potem „Knj. za ml.“ izvrstno vspevala. Saj smo vendar učitelji v prvi vrsti poklicani, da delujemo ne samo v šoli, temveč tudi zvonaj šole v blagor izročene nam mladine. Vzgledujmo se nad našimi brati Čehi; tamkaj je skoraj ni družine, da ne bi imela svoje knjižnice za mladino. In kedo je vzbudil češke roditelje, da se tako zavedajo naloge pri vzgojih otrok? Gotovo nihče drugi, kakor češki ljudski učitelj! Zadnji čas je, da se i slovenski učitelji zdramimo ter kar naj več mogoče storimo, da pride „Knj. za ml.“ v vsako slovensko hišo. Kjer pa revščina tega ne dopušča, naj pa storé krajni šolski sveti, občinski zastopi in naše posojilnice svojo dolžnost v tem pogledu. Ne držimo torej križem rok; pero v roko in pišimo za „Knj. za ml.“, naročujmo jo in širimo jo med našim ljudstvom. „Zaveza“, ustanoviteljica „Knj. za ml.“, študiraj pridno to vprašanje ter ukreni vse potrebno, da si pridobi „Knjižnica za mladino“ stalno bodočnost.

Pomladni glasi. Posvečeni slovenski mladini. Z 8 slikami. VI. Uredil in založil Matija Prelesnik. Kakor vsako leto, tako so podarili naši bogoslovci tudi letos slovenski mladini prav lep dar za piruhe. Odveč bi bilo, pisati daljšo oceno; saj vemo, da so se „Pomladni glasi“ tako priljubili naši mladini, da vsako pomlad komaj čakajo na novi zvezek. Prepričani smo, da bo de mladina tudi po letošnjem zvezku z največjim veseljem segla, kojega ji od srca privoščimo in prav tople priporočamo. Cena: broširana 30 kr.; v polplatno vezan izvod 40 kr.; v celo platno 55 kr.; po pošti 5 kr. več. Dobi se pri Evg. Lampetu, bogoslovcu v Ljubljani.

Teoretično-praktična pevska šola. Izdaja za c. kr. učiteljske pripravnike. Spisal Anton Förster. Cena 75 kr. a. v. Ljubljana. Tiskal in založil Rudolf Milic. 1895. Ministerstvo za uk in bogočastje je dovolilo, da se sme rabiti ta pevska šola na učiteljskih; zato jo učiteljsčnikom prav tople priporočamo. Pa tudi učiteljem-pevovodjem bodo prav dobro služila.

Zemljepis za meščanske šole. Spisal Fr. Orožen, profesor na c. kr. učiteljski v Ljubljani. Druga stopnja. Z 8 slikami. Vezana knjiga stane 40 kr. V Ljubljani 1894. Tiskal in založil Rudolf Milic. Čitateljem „Učit. Tov.“ je Orožnovo ime dobro znano po njegovih praktičnih in poučljivih spisih, koje objavlja v našem listu. Povemo samo, da je knjiga spisana natančno po učnem črtazu za osemrazredne ljudske šole, kateri se sicer od onega za meščanske šole nekoliko razlikuje, a vsejedno bo gotovo tudi meščanskim šolam ta knjiga dobrodošla. Sicer se nam pa zdí bolj praktično, da je knjiga spisana po črtazu za 8razredne ljudske šole, ker imamo teh vendar le več, kakor pa meščanskih šol. Ta, zelo praktično sestavljena knjiga pa ne bo samo učencem in učencam meščanskih šol in 8razrednih ljudskih šol dobro služila, ampak priporočamo jo tudi č. učiteljstvu kot pomožno knjigo pri zemljepisnem pouku. Pisatelj obravnava v drugi stopinji Avstrijo prav natančno in potem pa Evropo. Posebno srečno izbrane in praktične se nam zdé „Naloge“, katere je pisatelj knjigi dodal; n. pr. 1. Na katere države meji naše cesarstvo? 2. Katera so poglavitna pogorja v državi? 3. Kje je najvišji vrh v cesarstvu i. t. d. Vseh nalog skupaj je 60. Knjigo kar najtopleje priporočamo.

Majka u rada za Boga i Hrvatsku. (Mati pri delu za Boga in Hrvatsko) ili dar hrvatskim ženama poklanja Ivan Nep. Jemersić, župnik grubišnopoljski. Pod tem naslovom je izšlo že tretje izdanje te znamenite knjige v kratki dobi poldruga leta. Slovenski prevod pa izda „Goriška tiskarna“ A. Gabršček v Gorici tekom poletja v lično tiskani knjigi, obsegajoči 12 do 13 tisk. pol. Cena v razprodaji 60 kr., po pošti 70 kr., kolikor stane izvirnik. — Za tiste rodoljube pa, ki se naprej naroče in pošljejo denar do konca vel. travna t. l. znaša cena le 50 kr. s poštino vred.

Národna vzgoja. Slovenskemu narodu spisal Josip Ciperle. Izdalo in založilo „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani.“ Pedagogiške knjižnice V. zvezek. Cena 30 kr.; po pošti 3 kr. več. Dobiva se pri upravnistvu „Učit. Tovarisa.“

Učiteljski večeri. Zbirka „Listkov“ iz „Učiteljskega Tovarisa“ leta 1895. Pedagogiške knjižnice IV. zvezek. Dobiva se pri upravnistvu „Učiteljskega Tovarisa“ po 20 kr. Več o teh dveh knjigah v jedni prihodnjih številki.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. Občni zbor „Slov. učiteljskega društva v Ljubljani.“ (Konec.) Knjižničar g. Janežič poroča.

Slavni zbor! Društvena knjižnica je štela vlni 570 zvezkov in posebni oddelek starih šolskih knjig pa je imel 23 raznih knjig.

Knjižnica se je pomnožila za 3 knjige „Slov. Matice“, za 17 letnikov „Novic“ (darilo g. c. kr. učitelja Srečko Stegnarja) in za 18 pedagog. letnikov, ki dohajajo društvu potom zamene za „Učit. Tov.“; posebnemu oddelku starih šol. knjig pa je prirastlo 30 knjig, katere je daroval pokojni Matej Močnik.

Dorasle knjige, izuzemši „Novic“, še niso vezane in tudi ne urejene, ker ni prostora v društveni omari. Da bo mogoče vzdržavati red, treba bo omisliti še jedno omaro. Izposodilo se je t. l. 14 društvnikom 45 knjig.

Predlogi: a) Ker je gosp. c. kr. učitelj Srečko Stegnar daroval društveni knjižnici 1846., 47., 48., 49., 50., 51., 52., 53., 54., 55., 59., 61., 63., 68., 69., 70., 71. in 73. letnik „Novic“ si usojam predlagati, da se mu izreče za ta veledušni dar pismena društvena zahvala.

b) Napravi naj se neobhodno potrebna druga omara za društveno knjižnico in najame po dogovoru društev: sl. „Narodna šola“ in sl. „Vdovsko društvo“ za vsa tri društva skupna soba, kjer naj bi se hranilo imetje omenjenj društev. (Sprejeto.)

Občni zbor je izrekel g. F. Stegnarju zahvalo za darovanih 17 letnikov Novic. H knjižničarjevemu predlogu dostavi še g. Jak. Dimnik, da naj se v slučaj, ako se najame soba, kupi Slomšekova slika. Vsi predlogi so se sprejeli.

G. Dimnik Jak. je poročal o nabiranju darov za Praprotnikov spomenik ter povedal, da se je do sedaj nabralo 175 K. K poročilo je g. Fel. Stegnar pripomnil, da odbor napravi kak načrt in proračun in s tem potem pred občinstvo stopi, tako bode nabiranje vspešnejše napredovalo. Se je sprejelo.

O sedmi točki t. j. „Kako praznujmo 50letno vladanje našega cesarja“ — je poročal tudi g. Jak. Dimnik, kar je bilo že v „Učit. Tov.“ priobčeno.

O ureditvi plač je poročal g. Luka Jelenec ter stavil predlog: Ljudsko učiteljstvo na Kranjskem naj vložil letos prošnjo na visoki deželni zbor za ureditev plač po teh le načelih: a) Dosedanji sestav krajnih razredov, ki ima toliko slabih nasledkov, nadomesti se naj s sestavom osebnih razredov po službenih letih, kateri jamči bolj jednako-merno razdelitev plačilnih dohodkov. b) V ta namen naj se ustanovi za učitelje na Kranjskem osebni status, v katerega bi se uvrščali z ozirom na že prebita službena leta. c)

Vsaka učna oseba naj se premakne vsakih 5 let do dovršenega 30. službenega leta v višjo plačilno stopinjo in naj v normalnih razmerah dospe do užitka najvišje sploh dosegljive plače. Predlog se je sprejel, kakor tudi dodatni predlog g. Jak. Dimnika, da se naj tudi prosi, da se v ta namen skliče posebna enketa, v katero pa se naj tudi učitelji vzamejo, kakor se tudi v drugih kronovinah godi. G. Fel. Stegnar predlaga, da naj se prošnja potem vis. c. kr. deželnega šolskega sveta uloži, ker dolžnost šolskih oblastev je, tudi za naše boljše materijelno stanje skrbeti. Ako bode deželni šolski svet prošnjo podpiral, se bode deželni zbor gotovo bolj na njo oziral.

Pri razgovoru o osnovanji „zaveze okrajnih učiteljskih društev na Kranjskem“ se je unela prav živahna debata, katere so se udeležili gg. Dimnik, Jelenec, Režek, Luznar, Likar, Letnar, Stegnar in Toman. Sprejel se je predlog, da naj odbor stvar dobro premišluje in o tem pri prihodnjem občnem zboru poroča. V odbor so bili voljeni gg.: Žumer Andrej, predsednik; Režek Juraj, podpredsednik; Furlan Jakob, tajnik; Kecelj Al., blagajnik in upravnik lista; Gangl Engelbert, knjižničar; Dimnik Jakob, urednik in odborniki Likar Janko, Črnagoj Fr. in Cepuder Jos, — Pregledovalcem računov so bili voljeni: gđc. Marolt in gg. Josin in Schiffrer.

S tem je bil dnevni red končan, na kar je g. predsednik zaključil zborovanje.

Po zborovanju je bilo „pri Slonu“ skupno kosilo. G. predsednik Andrej Žumer je zbrane zunanje tovariše prav toplo zahvalil za njih trud in zanimanje za naše društvo; g. Engel. Gangl pa je učiteljsvo naučeval k še vspešnejšemu delovanju.

Vestnik.

Cesar Franc Jožefova ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: G. Kecelj Alojzij, učitelj v Ljubljani za 1897. in 1898. l. 7-20 gld.; g. Dimnik Jakob, učitelj v Ljubljani za 1897. in 1898. l. 7-20 gld.; g. Punčah Simon, nadučitelj v Slavini, za 1896. l. 3-60 gld.; g. Verbič Fran, učitelj v Slavini, za 1896. l. 2-40 gld.; g. Svitoslav Knific, učitelj na Trsteniku, za 1896. l. 2-40 gld.

Učiteljski konvikt: G. Sajc Janez, nadučitelj v Št. Jerneji 2 K; sl. posojilnica v Črnomlju 20 K; gđc. Avgusta Mattanovič, učiteljica v Postojni, je nabrala „za piruhe“ pri tamošnjih prijateljih učiteljev 11 K; č. g. Ivan Lovšin, kaplan v Kočevji, 2 K; č. g. Ivan Zupančič, župnik v Banjaloki, 1 K; g. Tomo Jelenc, učitelj v Banjaloki, 1 K; g. Svitoslav Knific, učitelj na Trsteniku, 1 K 20 h; g. Hrabroslav Cvar, nabral v veseli družbi v Loškem potoku 2 K 40 h; g. Bernard Andoljšek, učitelj v Dragi, nabral v družbi učiteljskih prijateljev 11 K 20 h.

Usposobljenostni izpiti za ljudske in meščanske šole se začno v Ljubljani dne 4. vel. travna t. l.

Odlikovanje. Nadučitelj pri Stari Cerkvi na Kočevskem g. Jožel Erker je dobil povodom umirovljenja srebrni zaslužni križec s krono. Služboval je v Stari Cerkvi 52 let.

† **M. Mehtildis Šušteršič** je umrla dne 9. t. m. v samostanu v Škofji Loki. Blaga pokojnica je službovala pred nekaj leti kot učiteljica v Trnovem pri Ilirski Bistrici. Slovela je kot izvrstna učiteljica. Izprašana je bila tudi za meščanske šole. Malo učiteljic poznamo, ki bi bile tako priljubljene med učiteljstvom, kakor je bila blaga pokojnica. In to po vsej pravici, kajti ona je bila res koleginja v pravem pomenu besede. Slovensko učiteljstvo jo ohrani gotovo v blagem spominu. N. v m. p.!

Potrjena šolska knjiga. Visoko c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje je z razpisom z dne 5. sušca letos št. 4515 dovolilo, da se sme knjiga: Ivan Vrhovec, Zgodovinske povesti za meščanske šole III. stopnja. Tisk Blasnikovih naslednikov Ljubljana, 1893. Cena vezanemu izvodu 50 kr. s šolskim letom 1896/97 počenshi rabiti kot učna knjiga pri zgodovinskem pouku v VIII. razredu mestne dekleške osemrazrednice.

Nove cerkvene pesmi. 1.) „Pange lingua et IV. Hymni ad processionem in festo Ss. Corporis Christi“ ad IV. voces inaequales. Auctore Ign. Hladnik. Cena 30 kr. — 2.) „Ave“. Sedemnajst Marijinih pesmi za mešani zbor, samospeve in spremljavo orgelj. Zložil Ign. Hladnik. Cena 70 kr. Kdor kupi oba dela, jih dobi za 85 kr. pri

skladatelju v Novem mestu. Dolenjsko. Orglavcem bodo te pesmi dobrodošle, zato jih prav toplo priporočamo.

„Knjižnica za mladino“. — Naznanili smo, da so dobile vse posojilnice ono prošnjo, katero smo ponatisnili tudi mi in prosili učiteljsko, naj porabi svoj upliv; enako prošnjo so dobila tudi vsa glavna županstva. — Doslej so se odzvali: Županstvo v Mirnu pri Gorici 10 gld.; posojilnica v Žaleu 21 gld., posojilnica v Črnomlju 30 gld. Vivant sequens!

Šolsko nadzorstvo v Gorici. — Naučno ministerstvo na Dunaju je imenovalo gosp. cesarskega svetovalca Fr. Vodopivec nadzornikom za slovenske ljudske šole v obsežju goriškega mesta in okrajnega glavarstva goriškega, a prof. Culota nadzornikom za italijanske ljudske šole v Gorici in goriškem pol. okraju. V goriškem pol. okraju je edini Ločnik, ki ima italijansko ljudsko šolo in to je doslej nadzoroval (s podružnico v Podgori) g. Vodopivec, dočim je prof. Culot nadzoroval vse ljudske šole v Gorici in tudi „Slogine“ zavode. Odslej b. nadzoroval slovenske ljudske šole tudi v Gorici Slovenec! Takó je prav!

Knjižnica za mladino. Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj se je dné 2. svečana t. l. posvetovalo, kako se naj „Knj. za ml.“ podpira. Na predlog g. predsednika A. Brezovnika se ustanovi pri društvu književni odsek, čegar določbe so:

§ 1. Namen „književnega odseka“ je vsestranska duševna podpora od „Zveze slov. učit. društev“ ustanovljene „Knjižnice za mladino“.

§ 2. Svoj namen dosega s tem, da se vsak v njega odsek podpisani zaveže prirediti mesečno vsaj eno navadno pisno polo izvirnega ali poslovenjenega gradiva za natis.

§ 3. Ta obveza velja vsikdar le za jedno koledarsko leto, v katerem se je doletni podpisal.

§ 4. Honorar razdeljuje se pri vsakoletnem glavnem zboru učiteljskega društva in sicer tako, da dobi 10% učiteljsko društvo za celjski in laški okraj, 20% dobrodelna ustanova našega društva, 70% pa pisatelj v razmerji svojih prispevkov.

§ 5. Denar oskrbuje društveni blagajnik, toda ločeno od rednih društvenih računov.

§ 6. V kateri namen in kako (glavnico ali le vsakoletne obresti) naj se porabi „dobrodelna ustanova“, to določi društvo. Porabiti se sme le, kadar znaša najmanj 100 K.

§ 7. Ustanova se sme pred, nego je dosegla v § 6 določeni znesek, porabiti le: a) ako „Knjižnica za mladino“ preneha izhajati in se drugo slično podjetje ne ustanovi; b) ako preneha učit. društvo za celjski in laški okraj; c) v posebnih izvanrednih slučajih, ako društvo z $\frac{2}{3}$ glasov sklene.

§ 8. „Književni odsek“ voli odbor, sestojč iz treh udov, ki ima nalogo, došle spise pregledovati, urediti in za tisk prirediti.

Knjižnica za mladino. „Soči“ se piše: Slab gmoten uspeh pri „Knjižnici za mladino“ me je res iznenadil. Jaz tudi menim — kakor g. izdajatelj — da sestavki, ki jih je prinesla do zdaj, niso toliko slabi. Ali se pa piše: kader ali kedar, spolnuje ali spolnjuje, višji ali viši, iz kratka ali s kratka, igravec ali igralec itd., to je vendar vseh naposled, ker oboje je dobro. Zakaj bi ne pustili naši strogi cenzorji v takih rečeh malo prostosti? Kakor nekaj Janežič, bi tudi jaz ne bil za železno enakost.

Ponavljam: Glejte bolj na skladnjo in posebno na jezikov duh sestavka, ne pa na take mušice. — Priznavam tudi, da bi bilo boljše, če bi bili izvirni spisi; ali tudi dobrih prestav ni zametovati.

Kar se tiče materialnega, reči se mora, da je naš naroden davek obilen. Ali nekateri bi se vendar mogli žrtvovati tudi tu. Vzemimo n. pr. našo duhovščino. Štel sem nekaj, da je pri Mohorski družbi čez 1300 duhovnikov, če se ne varam. A pri tej „Knjižnici“ le — 24. Omeniti pa moram, da v dopisnem izkazu ni povsod omenjen stan naročnika; torej možno, da jih je več naročenih na ta zbornik. Vsekako bi jih bilo lahko več pri takem povzetju — za mladino. In tako razmerno tudi iz drugih stanov.

Morda bi bilo dobro, če bi g. izdajatelj večkrat priporočal v javnosti to podjetje ter pošiljal na ogled nekaterim. Upajmo, da se naše občinstvo s časom bolj ogreje za to „Knjižnico“ in jej zagotovi obstanek.

Maturitetne naloge. Na neki angleški gimnaziji se je dala abiturijentom naslednja maturitetna naloga: Kake pravice ima poslanska zbornica in kake perska zbornica? Kaj pomeni armensko vprašanje za Angleško? Katere so pravice krone in pravice naroda? — Ko bi pri nas kak abiturijent znal na taka vprašanja odgovoriti, dobil bi: Sitten — minderentsprechend.

Dvojezične srednje šole. Vladni listi poročajo, da še na Češkem vpeljejo dvojezične srednje šole; to bi bil po njih mnenju začetek spravi mej Čehi in Nemci. Če so res dvojezične srednje šole tako dobro sredstvo za sprave mej narodnostimi, zakaj jih vladna glasila ne priporočajo tudi za Štajersko, Koroško in Primorsko.

Šolstvo na Koroškem. Koroški poslanec Dobernig se je pri razpravi proračuna učnega ministerstva pritoževal, da se brani pisati učiteljem v politične liste. Mož je kot urednik „Freie Stimmen“ najbrž vsled tega mnogo dopisnikov zgubil. Nadalje se je jezil, da se Kranjci vtkajo v koroške šolske razmere. On vladi ne zaupa, ker poslovenjuje, kakor je Taaffejeva in ne brani šolskih oblastev proti slovenskim napadom. Odgovarjal mu je slovenski poslanec Klun. Govornik je navajal, da so šolske razmere na Koroškem neznosne. Jeden podučitelj se je ustrelil iz strahu pred deželnim šolskim nadzornikom, jeden učitelj je pa streljal na deželnega šolskega nadzornika in bil zaradi tega obsojen na trimesečno ječo, čemur se je pa s tem odtegnil, da se je obesil. Govornik je zahteval, naj vlada pošlje nepristranskega komisarja na Koroško, da se bode prepričal, kakšne so tamošnje razmere in priporoča, da razdeli deželno šolsko nadzorstvo, da ne bode nadzoroval jeden nadzornik ljudskih in srednjih šol.

Višja gimnazija v Št. Pavlu. V Št. Pavlu na Koroškem mislijo nižjo gimnazijo oo. benediktincev razširiti v višjo. Prihodnje leto otvori se peti razred. Da se dobé potrebni profesorji, prepuste benediktinci stolice na celovškem sementišču jezuitom.

Dva otroka sta zgorela dne 23. svečana v Št. Jakobu ob Krki na Koroškem. Mati je pustila dečka sama doma. Otroka sta, igrajoč se s klinčki, užgala kočo na samem stoječo. Predno so ljudje prihiteli, sta otroka že zgorela. Jeden je imel sedem, drugi pa tri leta.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj imenovalo je svojega zaslužnega predsednika g. Anton Brezovnik-a, častnim članom. Dne 1. t. m. izročila se mu je krasna diploma z nagovorom v katerem so se posebno povdarjale njegove zasluge za učiteljski stan v teku 20 let kar učiteljuje.

Koroški deželni šolski svet je uravnal po sklepu deželnega zbora plače učiteljem tako, da dobi 83 učiteljev po 700, 111 po 600, 222 po 540 in 139 po 480 gl. letne plače.

Pameten ukaz ministra Gautscha. Učni minister je poslal vsem srednješolskim ravnateljstvom in deželnim šolskim oblastvom neki ukaz, v katerem določa, da se ne smejo preveč preminjati šolske knjige pri novih natisih, tako da so potem starejši natisi nerabljivi. Premembe v tekstu naj se omeje le na najpotrebnejše. — Ta ukaz je bil potreben, ker sedaj so nekateri izdajatelji knjig jih pri vsaki izdaji toliko predelali, da učenci prejšnjih izdaj rabiti niso mogli, da se je le več knjig razprodalo. Posebno pri jezikoslovnih predmetih, kjer o kakem naglem napredku znanosti ni govora, je tako preminjevanje bilo povsem neopravičeno. Latinske in grške slovnice, ki so se rabile pred dvajsetimi leti še niso prav nič zgubile na svoji vrednosti, a vendar so upeljali popolnoma nove izdaje, ki prejšnjim skoro nič podobne niso.

Krmljenje ptičev po šolah. Saksonska vlada je naročila učiteljem, da imajo po zimi posipati ptičem pred šolo. Otroci se bodo s tem privadili ljubiti ptice, posebno se bodo otroci za ptiče zanimali, ako se bode jim naročilo, da vsakdo po svoji zmožnosti prinese donesek za nakup krme ptičem. Vlada se nadeja s tem mnogo koristi kmetijstvu, ker se bodo ohranili mnogi koristni ptiči.

Učitelji berači. V Malagi so zaprli 8 učiteljev iz bližnjega mesta Belez, ker so na cesti prosjčili. Učitelji, kateri že dalje časa niso več prejeli nobene plače, zaprli so svoje šole ter se beračujoč klatili po deželi. Guverner jim je obljubil, da dobe svojo plačo, ob enem jim pa tudi zažugal, da jih dá zapreti v beračnico, ako jih še kdaj zasajijo pri beračenju.

Pomadjarjevanje nemških šol na Ogerskem. „Ostdeutsche Rundschau“ toži, da nemstvo v Požunu močno nazaduje. To mesto je že popolnoma zapadlo madjarizmu. Pred nekaterimi leti se je v katoliških ljudskih šolah uvela madjarsčina kot izključni učni jezik. Na stotine in stotine otrok, ki doma ne slišijo besede madjarski, se tako le bega in trapi. Zaman so učitelji temu ugovarjali, na višjih mestih so se poprijeli posebne pedagogike. Neki šolski nadzornik se je izrazil, če tudi jedna generacija pogine, da bode le bodoča madjarska. Protestantске šole se nekoliko bolje ustavljajo. Tudi ni glavni namen ljudskošolskega pouka dati otroku določeno mero za življenje potrebnega znanja, temveč le problematično naučenje tujega jezika. — Mi k temu nimamo drugega pristaviti, kakor da so Madjari se pedagogike učili pri naših Nemcih. Na Koroškem se popolnoma jednako mučijo slovenski otroci z nemščino, kakor se v Požunu nemški z madjarsčino, a „Ostdeutsche Rundschau“ se nad tem ne izpodtika.

† **Bantan Janez,** nadučitelj v Loškem potoku je dne 13. t. m. po kratki a mučni bolezni umrl. N. v m. p.!

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Štev. 393

o. šol. sv. Na jednorazrednici v Gotenici se razpisuje stalno, oziroma začasno nameščenje služba učitelja-voditelja s prijemki IV. plačilne vrste in prostim stanovanjem.

Prošnje do 5. vel. travna t. l.

C. kr. okr. šol. svet v Kočevji, dne 7. mal. travna 1896.

Štev. 467

o. šol. sv. Na dvorazrednici v Kočevski reki se razpisuje v stalno, oziroma začasno nameščenje drugo učno mesto s prijemki IV. plačilne vrste in z jedno sobo v stanovanje. Moški prosilci imajo prednost.

Prošnje do 10. vel. travna t. l.

C. kr. okr. šol. svet v Kočevji, dne 12. mal. travna 1896.

o. šol. sv. Na petrazrednici v Postojini se razpisujeta v stalno nameščenje dve službi po 450 gld. na leto.

Prošnje do 22. mal. travna t. l.

C. kr. okr. šol. svet v Postojini, dne 6. mal. travna 1896.

Listnica uredništva. *G. J. S. v št. J.: Vi pišete: „Kaj mislite, ne bi bilo umestno tudi, ko bi tako vpeljali, da bi vsak učitelj na mesec 50 kr., t. j. 6 gld. na leto plačeval, sev tudi gospice učiteljice, in sicer toliko let, da bi bilo zadosti denarja za zgradbo zelo potrebnega učiteljskega konvikta. Jaz sem popolnoma zadovoljen toliko na leto plačevati, če bodo tudi drugi. Začnimo v Imenu Božjem!“ Prosimo, le začnite! Verba movent, exempla trahunt. Gotovo se Vam bode marsikdo pridružil, posebno čez tri leta, ko se neha uplăčevanje za „ustanovo“. Teh misli je tudi naš vrli tovariš g. G. K. iz št. G. — G. B. A. v D.: Vi nam sporočate: „Pošiljajoč zopet par opek za naš konvikt, zajedno izjavljam, da mi bode mogoče prav v kratkem v novič kaj podariti. Mogoče se bodo vzdramili oni srečnejši kolegi, ki domicilirajo v lepih mestih, trgih in vaséh, pa se do sedaj še niso ogreli za lepo idejo našo. Koliko bi se lahko storilo! Kaj ne, g. tovariš — vse premalo idealizma pri nas!“ Vaša požrtvovalnost za naše težnje je res vse hvale vredna in občudujemo Vas, kako Vam je mogoče na Vašem sedanjem mestu toliko storiti v korist ljudske šole in učiteljstva. To je za Vas najlepše spričalo, da ste učitelj iz poklica in ne samo zaradi ljubega kruhka. Vendar, hvala Bogu, niste osamljeni in to Vam bodi poleg Vaše zavesti, da delujete za dobro stvar, v tolažbo. Učiteljsko društvo Kranjskega okraja priredi v kratkem v Kranji koncert v korist učiteljskemu konviktu in vrlo učiteljsko društvo radovljiškega okraja pa priredi v Radovljici, na Bledu in mogoče tudi še kje drugje opero „V vodnjaku“ v korist našemu konviktu. Tudi g. J. Bartel, šolski voditelj v Šmartnem pri Litiji, nam je sporočil, da priredi pri priliki koncert v korist konviktu. Pa tudi naše vrle kolegince nabirajo prav pridno darove za naš konvikt. Vsi ti glasovi so nam dokaz, da učiteljstvo spoznava, potrebo konvikta. Dal Bog, da bi se tudi po drugih okrajih že skoraj vzdramili! — Na Vaše prijazno vprašanje Vam sporočamo, da plačajo učitelji III. plačilne vrste za „Cesar Franc Jožefovo ustanovo“ po 3-60 gld. na leto. — G. J. B. na K.: Ker se je upravni odbor „Zaveze“ dne 6. t. m. izjavil, da se „Ped. društvo“ čim prej preseli v središče Slovenije, zato ne objavljamo sklepa odbora „Ped. društva“. Dana Vam pa bode prilika na Binkoštni torek t. l. o tem podrobneje govoriti ter pojasniti mnenje odbora. — G. Medicus na D.: Vi ste res čuden patron; vedno svojo trdite, kakor tista ženica, ki je — potaplja se — še vedno trdila, da je travnik postrizen.*

Spominajte se „učiteljskega konvikta“ pri raznih prilikah in zborovanjih!

«Učiteljski Tovariš» izhaja na 1¹/₄ poli male osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» plačajo na leto 2 gld. naročnine in 1 gld. udnine.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema gospod A. Kecelj v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 2.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.

Izdavatelj in lastnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani.

Tisek R. Miličeve tiskarne v Ljubljani.